

Efektivita léčby patologického hráčství – pilotní studie

Prim. MUDr. Karel Nešpor, CSc. a Andrea Scheansová, Ph.D.
Čas. Lék. čes., 2009, 148, pp. 602-603.

Souhrn

V této nekontrolované pilotní studii uvádíme, k jakým změnám došlo během léčby u patologických hráčů. Náš soubor tvořilo 47 osob, které docházely na ambulantní skupinovou terapii. Kromě značných finančních úspor jsou při léčbě nápadná zejména zlepšení v oblastech vztahů, spánku, soustředění, paměti a výkonnosti.

Klíčová slova: Patologické hráčství, hazardní hry, léčba, skupinová psychoterapie, ambulantní léčba

Úvod

Poměrně často se setkáváme s otázkou, jak efektivní je léčení pro patologické hráčství. Už jedna z prvních prací na toto téma prokázala efektivitu desenzitizace ve fantazii (McConaghy et al., 1983). Petry a spol. (2008) doložili efektivitu krátké intervence pro problémové a patologické hráčství. Dannon a spol. (2007) zjistili účinnost SSRI, topiramatu a naltrexonu v této indikaci. Bowling a spol. (2006) uvedli příznivé výsledky u žen léčených kognitivně-behaviorální terapií. Petry a spol. (2006) uvádějí dobré výsledky při použití kognitivně-behaviorální terapie. Abstinenci usnadňovala i spolupráce se svépomocnou organizací. Citovaná autorka proto doporučuje kognitivně-behaviorální terapii kombinovat s účastí na setkáních svépomocné organizace. O účinnosti psychologické léčby pro patologické hráčství svědčí metaanalýza autorů Pallesena a spol. (2005). Užitečná je také rodinná terapie (Hodgins a spol., 2007). V posledních letech se často objevuje názor, že při posuzování výsledků léčby je kromě abstinence správné brát v úvahu i další okolnosti života, např. mezilidské vztahy, pracovní uplatnění, kvalitu života nebo nepřítomnost trestné činnosti. Cílem této naší pilotní studie bylo získat základní informaci o tom, jaký efekt má léčba patologického hráčství u lidí, kteří se ambulantně léčí, ať už po předchozí ústavní léčbě nebo bez ní.

Materiál a metody

Pro účely této studie jsme vytvořili původní dotazník. Ten jsme administrovali klientům, kteří docházejí z nechráněného prostředí na ambulantní skupinu patologických hráčů. Dotazník byl anonymní a jeho první čtyři otázky odpovídaly kritériím pro patologické hráčství Mezinárodní klasifikace nemocí (MKN-10). Do hodnocení jsme zahrnuli pouze ty dotazníky, v nichž respondenti odpověděli kladně na všechny tyto čtyři otázky. Soubor tvořilo 47 osob (45 mužů a 2 ženy). Průměrný věk činil 36,9 roku (SD=10,0). Předchozí ústavní léčbu podstoupilo 29 osob. Délka ambulantní léčby činila 4 dny až 9 let, průměr 264 dní, median= 90.

Výsledky

Počet dní, kdy při ambulantní léčbě respondenti abstinovali, činil 4 dny až 9 let, $x=256$ dní, median=85 dní. Finanční ztráty v důsledku hazardu před léčbou za období, které odpovídalo délce ambulantní léčby (tedy tzv. zrcadlový design), činily v průměru 1 570 590 Kč, median=200 000 Kč na osobu. Finanční ztráty kvůli hazardu při ambulantní léčbě nemělo žádné 40 respondentů, u zbývajících 7 činily tyto ztráty v průměru 60672 Kč (od 1 do 250 000, median=12 000). Průměrná úspora při léčbě činila u jednoho klienta 1556802 Kč. (od 2000 Kč do 44 miliónu Kč, median=150 000 Kč) Velmi důležité je zlepšení kvality života respondentů, jak o tom svědčí následující přehled.

Změna kvality života při ambulantní léčbě pro patologické hráčství

Jak se změnily rodinné vztahy během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou?

Zlepšily se podstatně 21x, zlepšily se 21x, nezměnily se 2x, zhoršily se 2x, velmi se zhoršily 1x, neodpověděl 1x.

Jak se změnil sexuální život během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou?

Zlepšil se podstatně 9x, zlepšil se 19x, nezměnil se 17x, zhoršil se 1x, velmi se zhoršil 1x.

Jak se změnily pracovní vztahy během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou?

Zlepšily se podstatně 12x, zlepšily se 17x, nezměnily se 14x, zhoršily se 1x, velmi se zhoršily 3x.

Jak se změnil během nynější ambulantní léčby spánek oproti stavu před léčbou?

Zlepšil se podstatně 19x, zlepšil se 21x, nezměnil se 7x, zhoršil se 0, velmi se zhoršil 0.

Jak se změnila paměť a soustředění během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou?

Zlepšily se podstatně 15x, zlepšily se 28x, nezměnily se 4x, zhoršily se 0, velmi se zhoršily 0.

Jak se změnil během nynější ambulantní léčby pocit duševního zdraví oproti stavu před léčbou?

Zlepšil se podstatně 23x, zlepšil se 21x, nezměnil se 3x, zhoršil se 0, velmi se zhoršil 0.

Jak se změnila během nynější ambulantní léčby výkonnost oproti stavu před léčbou?

Zlepšila se podstatně 12x, zlepšila se 27x, nezměnila se 8x, zhoršila se 0, velmi se zhoršila 0.

Jak se změnila během nynější ambulantní léčby finanční situace oproti stavu před léčbou?

Zlepšila se podstatně 9x, zlepšila se 25x, nezměnila se 10x, zhoršila se 2x, velmi se zhoršila 1x.

Diskuse

Nápadné je zejména subjektivní zlepšení vztahů, spánku, soustředění, paměti a výkonnosti.

Uvědomujeme si, že tato naše práce má metodologické nedostatky. Nejedná se o hodnoty s normálním rozložením, proto zde neuvádíme směrodatné odchylky. Uvedené hodnoty svědčí pro velkou heterogenost souboru. Studie zahrnuje pouze osoby, které docházejí na ambulantní skupinovou terapii. Lze namítnout, že ti, kdo nedocházejí, na tom nebudou tak dobře. Na druhou stranu je ale možné, že u lidí s počínajícími problémy postačila ke zvládnutí stavu krátká intervence a předání svépomocné příručky (Nešpor, 2006). Tito lidé pak možná necítili při abstinenci potřebu se dlouhodobě ambulantně léčit.

Další možnou námitkou je skutečnost, že v této práci vycházíme výlučně z informací poskytovaných klienty. Ověřovat výši prohraných částek před léčbou by ovšem bylo metodologicky velmi náročné. Vyžadovalo by to mnohem nákladnější a pracnější prospektivní studii.

Závěr

I když má předkládaná pilotní práce metodologické nedostatky, jednoznačně ukazuje na pozitivní efekt léčby v různých oblastech života patologických hráčů. Zvláště nápadné je zlepšení v oblasti vztahů, spánku, soustředění, paměti a výkonnosti.

Poděkování

Děkujeme MUDr. Miloslavu Kopečkovi, Ph.D. za připomínky k textu.

Literatura

Dannon PN, Lowengrub K, Musin E, Gonopolsky Y, Kotler M. 12-month follow-up study of drug treatment in pathological gamblers: a primary outcome study. *J Clin Psychopharmacol.* 2007;27(6):620-4.

Dowling N, Smith D, Thomas T. Treatment of female pathological gambling: the efficacy of a cognitive-behavioural approach. *J Gambl Stud.* 2006;22(4):355-72.

Hodgins DC, Toneatto T, Makarchuk K, Skinner W, Vincent S. Minimal treatment approaches for concerned significant others of problem gamblers: a randomized controlled trial. *J Gambl Stud.* 2007;23(2):215-30.

McConaghy N, Armstrong MS, Blaszczynski A, Allcock C. Controlled comparison of aversive therapy and imaginal desensitization in compulsive gambling. *Br J Psychiatry.* 1983;142:366-72. Nahrávka desenzitizace v češtině je zdarma ke stažení na www.drnespor.eu.

Nešpor K. Už jsem prohrál dost. Praha: Sportpropag 2006; 130. Zdarma ke stažení z www.drnespor.eu.

Petry NM, Ammerman Y, Bohl J, Doersch A, Gay H, Kadden R, Molina C, Steinberg K. Cognitive-behavioral therapy for pathological gamblers *J Consult Clin Psychol.* 2006;74(3):555-67.

Pallesen S, Mitsem M, Kvale G, Johnsen BH, Molde H. Outcome of psychological treatments of pathological gambling: a review and meta-analysis. *Addiction.* 2005;100(10):1412-22.

Petry NM, Weinstock J, Ledgerwood DM, Morasco B. A randomized trial of brief interventions for problem and pathological gamblers. *J Consult Clin Psychol.* 2008;76(2):318-28.

Materiály určené klientům (zdarma)

Příručka „Už jsem prohrál dost“: www.drnespor.eu/hahra06d.pdf

Desenzitizace ve fantazii: www.drnespor.eu

Svépomoc pro patologické hráčství (video): www.youtube.com/watch?v=E1CWM8MH94k

Dotazník pro ty, kdo překonávají problém s hazardní hrou

Dotazník slouží výzkumným účelům a podléhá povinné mlčenlivosti. Dotazník je anonymní.

U otázek Ano / Ne zakroužkujte odpověď, která je blíže pravdě. Děkujeme za spolupráci.

Počet dovršených let věku	Muž / Žena (zakroužkujte)
Zodpovězte následující otázky:	
1. Hrál jste hazardně během posledního roku před léčbou nejméně 2x?	Ano / Ne
2. Hrál jste hazardně přesto, že to vyvolávalo tíseň a narušovalo každodenní život?	Ano / Ne
3. Cítil jste bažení ke hře (craving), jemuž jste obtížně odolával nebo odolat nedokázal?	Ano / Ne
4. Zaměstnávaly vás před léčbou často myšlenky a představy týkající se hazardu?	Ano / Ne
Jestliže jste odpověděl na všechny uvedené otázky „Ano“, pokračujte dále.	
Léčil jste se kvůli hazardu ústavně?	Ano / Ne
Jak dlouho trvá vaše nynější ambulantní léčba? Uveďte počet dní.	
Kolik dní z nynější ambulantní léčby od hazardu abstinujete? Uveďte počet dní. (Kdo po celou dobu léčby abstinguje, uveďte stejné číslo jako u předchozí otázky)	
Kolik dní jste abstinoval za stejně dlouhé období, které jste uvedl v předchozí otázce, před zahájením poslední ambulantní (ústavní) léčby?	
Kolik Kč jste prohrál během nynější ambulantní léčby v hazardu? Uveďte částku. Kdo celou dobu abstinguje, uveďte 0	
Kolik Kč jste v hazardu prohrál za stejné období před zahájením poslední ambulantní (ústavní) léčby? Uveďte částku.	
Jak se změnilo rodinné vztahy během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšily se podstatně 2 Zlepšily se 3. Nezměnily se 4. Zhoršily se 5 Velmi se zhoršily.	
Jak se změnil sexuální život během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšil se podstatně 2 Zlepšil se 3. Nezměnil se 4. Zhoršil se 5 Velmi se zhoršil.	
Jak se změnilo pracovní vztahy během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšily se podstatně 2 Zlepšily se 3. Nezměnily se 4. Zhoršily se 5 Velmi se zhoršily.	
Jak se změnil během nynější ambulantní léčby spánek oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšil se podstatně 2 Zlepšil se 3. Nezměnil se 4. Zhoršil se 5 Velmi se zhoršil.	
Jak se změnilo paměť a soustředění během nynější ambulantní léčby oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšily se podstatně 2 Zlepšily se 3. Nezměnily se 4. Zhoršily se 5 Velmi se zhoršily.	
Jak se změnil během nynější ambulantní léčby pocit duševního zdraví oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšil se podstatně 2 Zlepšil se 3. Nezměnil se 4. Zhoršil se 5 Velmi se zhoršil.	
Jak se změnila během nynější ambulantní léčby výkonnost oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšila se podstatně 2 Zlepšila se 3. Nezměnila se 4. Zhoršila se 5 Velmi se zhoršila.	
Jak se změnila během nynější ambulantní léčby finanční situace oproti stavu před léčbou? Zakroužkujte: 1. Zlepšila se podstatně 2 Zlepšila se 3. Nezměnila se 4. Zhoršila se 5 Velmi se zhoršila.	
Sem a také na zadní stranu můžete ještě doplnit své poznámky a postřehy:	